

PARADOKS EKONOMİ, SOSYOLOJİ ve POLİTİKA DERGİSİ

PARADOKS Economics, Sociology and Policy Journal

Cilt/Vol: 18, Sayı/ Issue 2, Sayfa/Page: 91-103

Yıl: 2022

ISSN: 1305-7979

Editörler / Editors in Chief

Baş Editör

Prof. Dr. Sema AY

Alan Editörü

Prof. Dr. Elif KARAKURT TOSUN

Teknik Editör

Doç. Dr. Hilal YILDIRIR KESER

**TARANDIĞIMIZ
INDEXLER**

Dergide yayınlanan yazılardaki görüşler ve bu konudaki sorumluluk yazarlarına aittir.

Yayınlanan eserlerde yer alan tüm içerik kaynak gösterilmeden kullanılamaz.

All the opinions written in articles are under responsibilities of the authors.
None of the contents published cannot be used without being cited.

Yayın ve Danışma Kurulu / Publishing and Advisory Committee

- Prof. Dr. Sema AY (Uludağ Üniversitesi)
Prof. Dr. Veysel BOZKURT (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Marijan CINGULA (University of Zagreb)
Prof. Dr. Recai ÇINAR (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Elif KARAKURT TOSUN
Prof. Dr. Aşkın KESER (Uludağ Üniversitesi)
Prof. Dr. Emine KOBAN (Gaziantep Üniversitesi)
Prof. Dr. Ferhat ÖZBEK (Gümüşhane Üniversitesi)
Prof. Dr. Senay YÜRÜR (Yalova Üniversitesi)
Assoc. Prof. Dr. Mariah EHMKE (University of Wyoming)
Doç. Dr. Zerrin FIRAT (Uludağ Üniversitesi)
Assoc. Prof. Dr. Ausra REPECKIENE (Kaunas University)
Assoc. Prof. Dr. Cecilia RABONTU (University “Constantin Brancusi” of TgJiu)
Doç. Dr. Hilal YILDIRIR KESER (Bursa Teknik Üniversitesi)
Dr. Murat GENÇ (Otago University)

Hakem Kurulu / Referee Committee

- Prof. Dr. Hamza ATEŞ (Kocaeli Üniversitesi)
Prof. Dr. Veysel BOZKURT (İstanbul Üniversitesi)
Prof. Dr. Marijan CINGULA (University of Zagreb)
Prof. Dr. Recai ÇINAR (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Kemal DEĞER (Karadeniz Teknik Üniversitesi)
Prof. Dr. Mehmet Sami DENKER (Dumlupınar Üniversitesi)
Prof. Dr. Bülent GÜNŞOY (Anadolu Üniversitesi)
Prof. Dr. Ömer İŞCAN (Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. Vedat KAYA (Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. Sait KAYGUSUZ (Uludağ Üniversitesi)
Prof. Dr. Aşkın KESER (Uludağ Üniversitesi)
Prof. Dr. Emine KOBAN (Gaziantep Üniversitesi)
Prof. Dr. Ahmet MUTLU (Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi)
Prof. Dr. Nilüfer NEGİZ (Süleyman Demirel Üniversitesi)
Prof. Dr. Serap PALAZ (Balıkesir Üniversitesi)
Prof. Dr. Ali Yaşar SARIBAY (Uludağ Üniversitesi)
Prof. Dr. Abdülkadir ŞENKAL (Kocaeli Üniversitesi)
Prof. Dr. Veli URHAN (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Sevtap ÜNAL (Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. Sevda YAPRAKLI (Atatürk Üniversitesi)
Prof. Dr. Uğur YOZGAT (Marmara Üniversitesi)
Prof. Dr. Senay YÜRÜR (Yalova Üniversitesi)
Doç. Dr. Rasim AKPINAR (Manisa Celal Bayar Üniversitesi)
Doç. Dr. Gül ATANUR (Bursa Teknik Üniversitesi)
Doç. Dr. Tülin ASLAN (Uludağ Üniversitesi)
Doç. Dr. Arzu ÇAHAN'TİMUR (Uludağ Üniversitesi)
Doç. Dr. Ceyda ÖZSOY (Anadolu Üniversitesi)
Doç. Dr. Doğan BIÇKI (Muğla Üniversitesi)
Doç. Dr. Elif ÇOLAKOĞLU (Atatürk Üniversitesi)
Doç. Dr. Mithat Arman KARASU (Harran Üniversitesi)
Doç. Dr. Mustafa KOCAOĞLU (Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi)
Doç. Dr. Ahmet MUTLU (Ondokuz Mayıs Üniversitesi)
Doç. Dr. Nilüfer NEGİZ (Süleyman Demirel Üniversitesi)
Doç. Dr. Veli Özer ÖZBEK (Dokuz Eylül Üniversitesi)
Doç. Dr. Ferhat ÖZBEK (Gümüşhane Üniversitesi)
Assoc. Prof. Dr. Cecilia RABONTU (University “Constantin Brancusi” of TgJiu)
Assoc. Prof. Dr. Ausra REPECKIENE (Kaunas University)

Doç. Dr. Gözde YILMAZ (Marmara Üniversitesi)
Doç. Dr. Aybeniz AKDENİZ AR (Balıkesir Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Cantürk CANER (Dumlupınar Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Işın KIRIŞKAN (Giresun Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Burcu ÖNGEN BİLİR (Bursa Teknik Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Ersoy SOYDAN (Kastamonu Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Oğuzhan ÖZALPIN (Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi)
Dr. Murat GENÇ (Otago University)
Dr. Enes Battal KESKİN (Uludağ Üniversitesi)

Paradoks Ekonomi Sosyoloji ve Politika Dergisi

Yıl: 2022, Cilt/Vol: 18 Sayı/Issue: 2

HAKEM KURULU

Prof. Dr. Lütfü ÖZTÜRK	KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr. Mustafa Kemal DEĞER	KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
Prof. Dr. Ömer Selçuk EMSEN	ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr. Birsal SABUNCU	PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr. Mustafa KOCAOĞLU	NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
Doç. Dr. Serkan ÖZDEMİR	BURSA TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet SERDAR	BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Üyesi Abdullah KARATAŞ	NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ
Dr. Öğr. Üyesi Melih ÇOŞGUN	NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR ÜNİVERSİTESİ

KRİZİN ÇOCUKLARI: ZOOMER KUŞAĞI

Abdullah ŞENASLAN

Öğr. Gör., Sakarya Üniversitesi, Adapazarı Meslek Yüksek Okulu,

Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü

ORCID: 0000-0002-5098-4234

abdullah.senaslan@gmail.com

Özet

Değişimin hızlı ve küresel olduğu dünyamızda, değişen sadece ekonomi, siyaset, teknoloji ve kültürler değildir. Yaşanan değişimlere bağlı olarak insanlık da bir değişim süreci yaşamaktadır. İnsanın yaratılışı gereği çıkarları, amaçları, duyguları ve ihtiyaçları da zamanla değişim göstermektedir. Günümüzdeki tüm siyasi, ekonomik, kültürel ve teknolojik değişimleri karışık bir biçimde yaşayan, göğüsleyen kuşak olan “Z Kuşağı”, “Z Nesli” ya da “Zoomerler” olarak adlandırılan gençlik kitlesinde görmekteyiz. Zoomerlerin düşünceleri, hissettikleri ve deneyimleri dışında onların pek de işlenmeyen yönlerini ele almak ve onlara farklı bir pencereden bakabilmek bu çalışmanın temel amacıdır. Gençlere bakışın hiç değişmediği bundan 2361 yıl öncesinde bile M.Ö. 350 yılında Aristoteles’in; “*Bugünlerde gençler kontrolden çıkmış durumda. Kaba bir şekilde yemek yiyorlar, yetişkinlere karşı saygısızlar, ebeveynlerine karşı çıkıyorlar ve öğretmenlerini sinirlendiriyorlar...*” söylemi üzerinden halen gençlerin aynı yargılanmalara maruz kalması onları anlamadaki en büyük eksikliğimiz olarak görülmelidir. 1996 ile 2015 yılları arasında doğan Zoomerler artık ekonomik şoklar ve büyük durgunluklar ile çevrili yaşamlarının yanında sağlık açısından da bir kriz yaşayacak. Bu çalışmanın amacı ekonomik, politik ve sağlıkta ortaya çıkan bu üçlü krizi aşamadan iklim kriziyle karşı karşıya kalan Z Kuşağına alışılmışın dışında farklı bir deneyimle yaklaşmanın politikalarını ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: Kimlik, Politika, Kriz, Kuşak, Zoomer.

Children Of Crisis: The Zoomer Generation

Abdullah ŞENASLAN

Öğr. Gör., Sakarya Üniversitesi, Adapazarı Meslek Yüksek Okulu,

Mülkiyet Koruma ve Güvenlik Bölümü

ORCID: 0000-0002-5098-4234

abdullah.senaslan@gmail.com

Abstract

In our world where change is rapid and global, it is not only the economy, politics, technology and cultures that change. Depending on the changes experienced, humanity is experiencing a process of change. The interests, goals, feelings and needs of human beings also change over time. We see it in the youth mass called "Generation Z", "Generation Z" or "Zoomers", which is the generation that lives and faces all the political, economic, cultural and technological changes in a mixed way. The main purpose of this study is to deal with the aspects of Zoomers that are not handled much other than their thoughts, feelings and experiences and to be able to look at them from a different perspective. Even 2361 years ago, the view of young people never changed. Aristotle in 350 BC; "Young people these days are out of control. They eat rudely, disrespect adults, oppose their parents and annoy their teachers." The fact that young people are still subjected to the same judgments should be seen as our biggest deficiency in understanding them. Zoomers (Generation Z), born between 1996 and 2015, will now experience a crisis in terms of health as well as their lives surrounded by economic shocks and great recessions. The aim of this study is to reveal the policies of approaching the Z Generation, which is faced with the climate crisis, with an unusually different experience, from this triple crisis that emerged in economic, political and health.

Key Words: Identification, Policy, Crisis, Generation, Zoomer.

1. Giriş

Kültürel, ekonomik ve toplumsal olarak değişen dünya sistemi içerisinde kuşaklar da çeşitli değişikliklere maruz kalmıştır. Kuşakların diğer toplumsal katmanlar gibi homojen olmadığını düşünürsek aslında değişen dünya düzeninde kuşakların da evrim geçirmesi ve çeşitli adlandırmalarla anılması gayet doğaldır. Bunu dile getirmekteki amaç; kuşakları belirlemek adına onlara verilen kısaltmaları eleştirenlerin, aslında içi boş bir eleştiri yaptıklarını gösterebilmektir. Bilginin bu denli hızlı değiştiği, sosyal, ekonomik değişimin ve bilgi akışının yoğun olduğu dönemde kuşaklarda da değişimin hızlı olması kaçınılmazdır. Sosyal bilimciler, bilginin en değerli ve en önemli iletişim aracı olduğu bu çağda, gençlerle ilgili olumlu kanaatler geliştirmesi gerekir. Bu çağda, gençlerin ihtiyaçlarını algılayacak, onların duygularını etkileyip yönetebilecek ve hatalar yapmamalarını sağlayacak yaklaşımlara ihtiyaç vardır.

Kuşaklara verilen kodlamalar ve bu kodlamalar üzerinden çeşitli yaklaşımlar üretilmesi ortaya çıkan ya da çıkacak olan yeni kuşakları/gençleri anlamada daha yararlı bilgiler üretilmesini sağlayacaktır. X kuşağı için radyo kuşağı, Y kuşağı için televizyon kuşağı, Z kuşağı için sosyal medya kuşağı tanımlaması yanlış bir tanımlama olmaz. Kuşakların homojen yapıda olmamaları ve zaman içerisinde devamlı değişime uğramaları onları buldukları şartlarla bağdaştırarak tanımlamayı gerektirir. Tüm bu tanımlamalar kuşaklar arası farklılıkları ve benzerlikleri bizlere anlatmaktadır. Buradan hareketle araştırmacılar da bu kuşakların istekleri, duyarlılıkları ve hassasiyetleri üzerinde daha net çalışmalar ortaya koyabilmektedir.

Bu çalışma Zoomerlerin yani Z kuşağının aslında gelecek planlanmasında ne denli önemli olduğunu ortaya koymaya çalışmaktadır. Dünyada yaşanan ekonomik, iklim ve sağlık krizlerinin Z Kuşağını nasıl ve ne yönde etkilediği bu çalışmanın sorularından birisidir. İklim değişikliğiyle birlikte yaşanan pandemi sürecinin dünya ekonomisine ciddi zararlar vermesi ve olumsuz etkilemesi bu dönem kuşağı olan Zoomerleri de derinden etkilemekle birlikte onların psikolojik ve sosyolojik normlarını da bozmaktadır. Bu çalışmada Z kuşağının tüm bu olumsuz etkilenmelerini analiz edip krizler ile yaşamış oldukları mücadele dile getirilmektedir.

Z kuşağı ile ilgili tartışmayı yürütenlerin, Z kuşağını tüm boyutlarıyla anlamak yerine, onların siyasetteki genel tabloya yön verebilecek bir güce sahip olmalarını ve iş hayatına uyumları hakkındaki düşünce ve yorumları ile karşılaşıyoruz. Bununla birlikte kuşağın kaç yaş aralığında olduğu, nelerden hoşlandıkları, diğer kuşaklarla karşılaştırılmaları farklı şekillerde ele alınıp anlatılmış. Bu gibi önemli bir konu daha ayrıntılı bir şekilde incelenmeli. Çünkü Z

Kuşağının 2025 yılında dünya nüfusunun yüzde 30'unu, iş gücünün ise yüzde 27'sini oluşturacağı tahmin ediliyor. TÜİK verilerine göre ise Türkiye nüfusunun yüzde 39'unu Zoomerler oluşturmaktadır (data.tuik.gov.tr, 2020). Tüm veriler alt alta yazıldığında böyle kalabalık ve etkin bir kuşağı üstün körü bir biçimde tanımak, zamanla toplumun ve ülkenin sorunlu bir yapısı haline geleceğine işaret etmektedir. İşte bu yüzden Z kuşağını iyi tanımalı ve isteklerini, problemlerini ciddiyle dikkate almalıyız (dirilispostasi.com, 2021).

2. Zoomerlerin Kimlik Bunalımı

Kimlik, sürekli doğum halindedir. İnsan etkilendiği kültürlerden, toplumsal yapılardan ve sistemlerden hareketle yeni bir öz kimlik yaratma eğilimi içerisindedir. Bu durum Zoomerlerde bariz bir şekilde kendisini göstermektedir. Bilindiği üzere sosyal medya ve internet çağı kuşağı olan bu gençlik, mesafe kavramını ortadan kaldırarak tek bir tuşla akranları ile iletişim kurabiliyor ve birbirlerinin kültür ve sosyolojisinden etkilenebiliyorlar. Bu sebeple bu kuşağı yorumlarken sadece Türkiye ekseninde değil dünyadaki Zoomerlerin da nasıl hareket ettiğini incelemek de gerekir. Buradan hareketle Amerika Kent Eyaleti Üniversitesi profesörlerinden Matthew Goodwin'in Zoomerler üzerine yapmış olduğu çalışmaya değinmek yerinde olacaktır.

Goodwin, Zoomerleri anlamak için onların değerlerinin, politikalarının ve kendi konumlarının ötesini anlamayı gerektirdiğini dile getirmektedir. Goodwin, Zoomerleri tarihin en liberal nesli oldukları için inceleme altına aldığı söylemektedir. Bu incelemeyi gerçekleştirirken öncelikle bu kuşak üzerinden sınıfın önemine değinir. Zoomerlerin güçleri, sınıf ilişkilerinde ve onları doğuran mücadelelerinde yatar. Zoomerler Y ve X kuşaklarına nazaran daha deneyimsiz bir iş hayatını yaşamaktadırlar. Tüm kariyerleri boyunca diğer kuşaklardan farklı olarak maddi olmayan şeyler üretmenin onlar için daha önemli olabileceğini ve bu durumun da onları daha liberal bir kuşak haline getirebileceğini söylemektedir (Spears's, 2020). Bu liberal bakış açısı, Zoomerleri oldukça benzersiz kılan çeşitli özelliklerden kaynaklanmaktadır. Zoomerlerin diğer kuşaklara göre en az bir lisans diplomasına sahip ebeveynlerinin olması ilerici bakış açılarının olmalarına ve ebeveynleri tarafından bir inşa sürecine maruz kalmaları onları diğer kuşaklardan farklı kılan temel özellikleridir. İleriki bölümlerde bahsedeceğimiz büyük durgunluk ve büyük kilitlenme gibi kriz dönemleri ve onları diğer kuşaklardan ayıran temel özellikler Zoomerleri daha ilerici bir kimlik liberalizminin benimsenmesine teşvik ediyor. Bu durum John Gray'in "post/hiper - liberalizm" olarak adlandırdığı tanımın kapısını açacak gibi görünüyor.

Ekonomiden çok kimliğe odaklanan ve sosyal sınıf gibi geleneksel itici güçlerle daha az ilgilenen hiper-liberalizm daha radikal bir bireycilik ile hem şimdiki hem de geçmişteki sosyal adaletsizlikler ile güçlü bir mücadeleyi anlatmaktadır. Bunun en tutkulu savunucuları çevreden merkeze doğru ilerleyen Zoomerler oldu. Zoomerler liberal sürüklenmeyi sadece sürdürmekle kalmayıp hızlandıracak gibi görünüyor (Goodwin, 2020). Radikal fikirlerini özgürce aktarabilecekleri hiper-liberal bu neslin ekonomiden ziyade kimlik ile ilgilendiğini ve sosyal sınıf temaları yerine de daha çok teknolojinin getirdiği mekanik hareketlerin esiri olduğunu söyleyebiliriz.

3. Zoomler Küreselleşmenin Kaybedenleri mi Kazananları mı?

2007 yılının aralık ayında Birleşik Devletler ekonomisinin uzun yıllar devam edecek bir resesyon sürecine girmesiyle başlayan ve 'Büyük Durgunluk' (Great Recession) olarak literatüre giren bu ekonomik ve politik kriz (Cynamon ve ark., 2013, s. 3) işgücüne dahil olacak olan Y kuşağını ciddi sıkıntılar içerisine sokarken, 2008 öncesi döneme dair hiçbir anısı olmayan Zoomerleri pek de fazla etkilememişti. O döneme ait Zoomerlerin tek bildiği şey piyasa başarısızlığı ve ekonomik krizlerin sadece televizyon ekranlarından gördükleri kadardı. Nasıl ki Y kuşağı, X kuşağından daha önemsiz bir iş deneyimi yaşadıysa Zoomerler de seleflerinden daha deneyimsiz bir ekonomik ve politik süreç yaşadılar.

2020 yılına gelindiğinde 1996 ile 2015 yılları arasında doğan Zoomerler (Z Kuşağı) artık ekonomik şoklar ve büyük durgunluklar ile çevrili yaşamlarının yanında sağlık açısından da bir kriz yaşayacak. Ekonomik, politik ve sağlıkta ortaya çıkan bu üçlü krizi Goodwin, Büyük Kitlenme olarak adlandırmaktadır (Goodwin, 2020). Dünyada yaşanan ekonomik ve politik krizin ortaya çıkarmış olduğu sonuçlar bakımından yeterli işin olmaması, özünde ödüksüz düşük maaşlı, güvensiz iş faaliyetlerinin yanına pandemi ve iklim değişiklikleri kendisini hissettirmeye başlaması Z kuşağı için 2008 ve 2020 çiftte felaketleri olarak okunabilir. Büyük Durgunluk sırasında işgücüne giren Y kuşağı tam adaptasyon sürecini atlatırken Büyük Kitlenme tarafından bu adaptasyon sürecinin sekteye uğramasıyla karşı karşıya kalırken, Zoomerler şimdi bir değil üç kriz ile işgücüne girmeye çalışacak (Sperars's, 2020).

Y kuşağı, Büyük Durgunluk döneminde politik ve ekonomik krizlerin üstesinden gelmek zorunda bırakılırken, Zoomerleri de hem Büyük Durgunluk hem de Büyük Kitlenme zemininde siyaset, ekonomi ve sağlık gibi üçlü bir krizin üstesinden gelmelerini bekliyoruz. Yaşanacak bu durum Y ve Z kuşaklarını Abraham Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisindeki ihtiyaç katmanlarını yukarıya taşıyamayacak (Goodwin, 2020) öyle ki birincil ve ikincil

ihtiyaçlarda da sorunlar yaşanabilecek. Sosyal statü, saygı ve tanınma vb. ihtiyaçların peşinden gitmek için ekonomik olarak yeniden dağıtım, iş hayatında iyileştirmeler gibi birçok reformun devletler tarafından yapılması gerekir. Küresel bir eksende değerlendirildiği zaman kaybedenler olarak karşımıza çıkan Z kuşağı, pandeminin olumsuz etkisi azaldıkça, iklim değişikliği ve çevre sorunları gibi toplumları etkileyen yeni krizlerle de boğuşmak zorunda kalacak. Şu an dünya gençlerini daha çok ilgilendiren ve sosyal medya platformlarından birlik kurarak çözüm aradıkları mesele küresel ekonominin yanında yukarıda da değindiğim gibi iklim değişikliği, çevre sorunları meseleleridir.

Pew Research Center'in 2021 Nisan'da Z, Y, X ve "Baby Boomer" kuşaklarını merkeze alarak 13.749 yetişkinin katılımıyla yürüttüğü araştırmaya göre, iklim sorunlarına bağlı olarak gelecek hakkında endişeli. Z kuşağı, %69 oranıyla en endişeli kesim olarak karşımıza çıkıyor. Aynı çalışma içerisinde, Z kuşağının iklim konusundaki hassasiyeti, davranışlarında da karşılık buluyor. Araştırmaya göre Z kuşağı, çözüm için en çok aksiyon alan grubu temsil ediyor. Z kuşağı katılımcıların %32'si; iklim değişikliğiyle mücadele eden organizasyonlara bağlı, yapma, gönüllülük, protestoya katılma, seçilmiş politikacılarla iklim mücadelesi için iletişime geçme aktivitelerinden en az birini yapmış. Sosyal medyadaki aktiviteleri ve aldıkları aksiyonlarla Z kuşağı, iklim aktivizminde en görünür grubu temsil ediyor (www.ekoIQ.com, 2022).

Altmışların liberal devrimi çevreciliği genellikle bir yaşam tarzı veya statü sorunu olarak görürken, günümüzün Z kuşağı için bu sorun hem varoluşsal hem de kıyamettir. Su ve gıdayı güvenlik kadar hayatın merkezine koyan Zoomerler aslında gelecek krize bir önlem çalışması içinde olduklarını söyleyebiliriz. Büyük durgunluk, mülteci krizi, terör olayları, Covid-19 salgını ve en önemlisi iklim değişikliği gibi krizler (Goodwin, 2020) Z Kuşağının politika üzerindeki düşüncelerini belirleyecek en önemli etkenlerdir.

Küreselleşme ile global kapitalizm kullandığı yeni teknolojiler ile, üretimi daha önce görülmedik hızda ve düzeyde geniş bir alana yaymış olması (Sarıbay, 2000, s.9) ve Marshall McLuhan'ın "küresel köy" kuramında dile getirmiş olduğu gibi teknolojinin geliştirdiği medyanın insanlığı yeniden bir araya getirmesi (Varol, 2019, s.145) küreselleşmenin ulus devlet sınırlarını aşarak mesafe kavramını yok ettiği ve tüm bu olumlu gelişmelere bağlı olarak Z kuşağı aslında küreselleşmenin kazanını görüntüsünü vermektedir.

4. Zoomerler ve Gençsel Dönüşüm

Küreselleşen dünyada artan bilimsel ve teknolojik gelişmeler, gençlerin hayatlarını engellenemez bir hızla etkilemektedir. Yaşanan bu değişim ve gelişmeler, toplumsal ve kültürel olarak bir dönüşüme, yeni bir inşaya neden olmaktadır. Bu dönüşüm ve inşa süreci, gençlerin yalnızca kendi hayatlarıyla sınırlı kalmayarak sosyal ve siyasi oluşumların da dönüşmesi anlamına gelmektedir (Şenaslan, 2019, s.13).

Burada seçilmişler gençlerin erdemlerine, sorumluluklarına ve yükümlülüklerine göstereceği ilginin biçimi de değişkenlik göstermek zorunda. Çünkü karşımızda devamlı değişkenlik gösteren bir kitle var. Bu değişkenliği geleneksellikle ya da eski kurullarla çözüme kavuşturmak demek oluşan yeni kuşakların belirsiz olan yaşamlarına daha fazla belirsizlik katmak anlamına gelmektedir. Yukarıda bahsi geçtiği üzere krizler kuşağı olan Zoomerlerin yaşamları belirsizlik üzerine kurulu ve bu belirsizliğin onların hayatlarında ne tür tutum ve davranışlarda etkili olacağını kestirmek çok güç bir durumdur.

Yöneticiler gençler üzerindeki her olumsuzluğun ya da kötülüğün sebebinin dijitalleşmeye bağlı oldukları. Lakin durum böyle değil. Klişe örneklerden biri olarak algılanabilir ama durumu anlamamız için M.Ö. 750-650 dolaylarına gidersek Yunan şair Hesiod'un söyledikleri aslında gençlere karşı günümüzdeki ön yargının bir başka çeşidini bize sunacaktır. “Bugünün gençleri öyle sorumsuz ve vurdumduymazlar ki, yarın ülke yönetimini üstleneceklerini düşündükçe umutsuzluğa kapılıyorum. Bize ağırbaşlı olmayı, büyüklerimize saygılı davranmayı öğretmişlerdi. Şimdiki gençler ise ne kural tanıyor ne beklemesini biliyorlar. Üstelik duygusuz ve düşüncesiz davranıyorlar” (Ergür, 2020). Hesiod ile aslında bir neslin kendisinden sonra gelen nesle tepeden bakmasının çok da yeni bir şey olmadığını görüyoruz. Bir kuşak araştırmacısı olan Evrim Kuran, sorunun, bir kuşağın kendine ait olan yargıları taşımayan sonraki nesli eleştirdiklerini belirtiyor (www.stratejico.com, 2021).

Dünya değişiyor ve bu değişim karşısında geleneksel düşünce biçimleri anlamını kaybetmektedir. Bununla birlikte, değişimden en çok etkilenen kitle olan gençlik için de anlam üretmekte zorlanılıyor. Nasıl ki değişen/dönüşen modellere uyum için farklı bir perspektif gerekiyorsa, Z Kuşağını anlamlandırmanın yolu da teknoloji ile haşır neşir olmaktan geçiyor. Başka türlü yöneticileri başarısızlığa götürecektir. Bununla ilgili güncel bir örnek vermek gerekirse en son ABD seçimlerinde Trump'ı başarısızlığa götüren ve Biden'in başarılı olmasına yardımcı olan Y ve Z kuşaklarından bahsedebiliriz. Y ve Z kuşaklarının varlığı yedi sene önceki Clinton'ın başarısız olduğu yerlerde yedi sene sonra Biden'i zafere taşımıştır. Y ve Z kuşaklarının birleşimi demek sistemin kitlenmesi demektir. Bu kuşaklar önceki kuşaklara

nazaran daha çok ve daha eylem pratiğine sahipler. Bu eylem pratiklerini sokak gösterilerinin yanında sosyal medya platformları üzerinden örgütlenerek de gerçekleştirebilmektedirler. Bu durumu ABD'deki seçimler üzerinden örneklendirmek gerekirse Trump, geçtiğimiz haziran ayında pandemi sonrası için seçim kampanyası başlattı. Seçim kampanyasında büyük bilet satışı olmuş. Her taraf doluyor fakat stada bir geldiklerinde sadece 3'te 1'i kadar katılım olduğunu görmüşler. Katılımın az olmasının nedenleri araştırılınca Z kuşağı gençlerin Tiktok üzerinden bir grup kurdukları, insanlara gitmeyecekleri halde bilet aldıkları fark ediliyor. Müthiş bir ofsayt durumu söz konusu oldu ve bu olay basına yansıdı. Bir nevi Trump'ı sabote ettiler (Tarhan, 2020). Türkiye'den bir örnek vermek gerekirse Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) etrafında rahatsızlıklarını dile getirmek isteyen Z kuşağı, Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy'un sahibi olduğu turizm şirketi ETS Tur'un oylarının Google Play de düşürülmesine neden oldular. Bu iki örnekten hareketle Z kuşağı sosyal medya platformlarından kolayca örgütlenip siyasi gelişmelere etki edebilme güçlerinin bir hayli yüksek olduğunu görüyoruz.

Yakın zamanda yapılan birçok araştırma ve bunlar üzerine yapılan yorumlarda Z kuşağının yukarıda bahsettiğim örgütlü hareketleri siyasi arenada da etkili olabileceğini dile getirmektedir. Türkiye özelinde politik ve siyasi davranış şekilleri açısından Z kuşağı olarak tanımlanan bu gençlerle ittifak yapmak hem gençleri kazanmak hem de seçimleri kazanmak demektir. Çünkü 2023 yılında eğer bir seçim olursa, 7 milyon 543 bin oy potansiyeli var. Bu oy potansiyeli de yüzde 12,6'ya tekabül etmektedir (www.indyturk.com, 2021). Temmuz 2021'de Metropol Araştırma Şirketinin gerçekleştirdiği "Türkiye'nin nabızı Temmuz 2021" başlıklı araştırmada Z kuşağı bağlamında çarpıcı sonuçlar göze çarpmaktadır. Bu araştırmaya göre; Z kuşağının karakteristik açıdan siyasi tepkilerinin diğer gruplara oranla daha bireysel taleplere odaklandığı ve ideolojik bir aidiyet yerine pragmatik bakış açısına sahip oldukları ve Z kuşağını doğru okuyan, gençlerle ilgili siyasetini popülizm yerine yapısal değişikliklerle inşa eden ve gençleri nesneleştiren söylemlerden uzak duranların başarılı olacağını (www.metropoll.com.tr, 2021) öngören bu araştırma aslında geleneksel siyasetin bir tık ilerisi olan yeni bir siyaset kültürü oluşturmaya liderleri teşvik etmektedir.

Z kuşağı günümüz siyasetini dönüştürmeye çalışıyor. Ve bir kültür yaratmaya çalışıyor; geleneksel kültürden yeni bir siyaset kültürü yaratmaya istekli, kararlı bir kuşakla karşı karşıyayız. O yüzden şu çok net görülebilir ki günümüz siyaseti ile Z kuşağının siyasete bakışı çok farklı (www.indyturk.com, 2021). Teknolojiyi konuşan, girişimciliği konuşan, argo ve sert konuşmayan bir siyasetçi profili istiyorlar. Her şeyden öte sahici bir siyasetçi istiyorlar. Bunlar Z kuşağının en çok istediği siyasetçi profili. Z kuşağının yaklaşık yüzde 60'ına yakını, "24-45

yaş arası siyasetçiler olsun” diyor (Küçükşabanoğlu, 2021, s.93). Türkiye’deki siyasetçilerin de yanlarında propaganda yapan insanların genç olmadıkları ve bu durumunda Z kuşağını yakalamakta başarısız olabileceğini belirtmek gerekir. Sözde değil özde bir genç kadro kurlmaları gerekiyor ki yapabilecekleri propandada başarıya ulaşabilsin.

Dünya siyasetinde aktif rol oynayan Y ve Z kuşaklarının hızla siyasette daha aktif roller aldıklarını görüyoruz. Y Kuşağı’nın son temsilcileri arasından 34 yaşında Finlandiya başbakanı olan Sanna Marin, 31 yaşında Avusturya Şansölyesi olan Sebastian Kurz, 31 yaşından itibaren aralarında İtalya Başbakan Yardımcılığı ve Dışişleri Bakanlığı gibi görevlerde bulunan Luigi Di Maio ve 25 yaşında “OK, boomer” çıkışıyla dikkatleri üstüne çeken Chlöe Swarbrick gibi isimler çıkıyor. Z Kuşağı ise Amerika Birleşik Devletleri, Birleşik Krallık ve İsviçre gibi Batı ülkelerinde aktif milletvekilleri ve politikacılar çıkarmaya başladı bile (www.stratejico.com, 2021).

Z Kuşağı bir dizi konuda da iklim değişikliği, kuşaklar arası adaletsizlik, ekonomik ve etnik eşitlik, öğrenci borcu (Goodwin, 2020) gibi alanlarda yeni aktivistler olarak karşımıza çıkacak. Buradan hareketle Z kuşağı siyasetin dışındaki seslere, figürlere yani Vlogger’lara, Youtuber’lara ve sosyal medya girişimcilerine bakarak büyüyen bir nesil oldukları için yönlendirilmeleri ve fikirsel dönüşümleri bu şekilde gerçekleşecektir.

5. Sonuç Yerine

Globalleşen dünya ile gelişen teknolojinin de etkisiyle gençlik alanında gözle görülür değişimler yaşanmıştır. Artan sosyal medya kullanımı ve değişen yaşam şartları ile gençlerin düşünce biçimlerinden eylem biçimlerine kadar birçok alanda değişimler yaşandığı söylenebilir (Şenaslan, 2019, s.195).

Asırlardır aile üyeleri aracılığıyla taşınan kültürel birikim teknoloji çağında sekteye uğradı. Z kuşağı artık aile büyüklerinin değil, büyük teknoloji patronlarının ya da yüksek takipçi sayısına sahip Youtuber’ların anlattığı, öğrettiği hikayelerle büyüyor. Ne de olsa kısa bir süre sonra büyük ölçüde hayatın ve işlerin dizginlerini ellerine alacak olan nesil bu olacak. Haliyle öyle ya da böyle herkes dünyanın şartlarının şekillendirdiği bu yeni nesli anlama, tanıma çabası içinde. Kimisi yeni hedef ve müşteri kitlesini, kimisi yeni seçmen kitlesini,

kimisi ise halefini belirlemek için olsa da (Arslan, 2020). Hal böyle olunca radikal kültürel ve sosyal değişimler için Z kuşağı çeşitli yönlendirmelere maruz kalacaktır.

Genç işsizliğin engel oluşturduğu bir kuşak. Çocukluk ile yetişkinlik arasında bir geçiş dönemi olarak tanımlanan gençlik dönemini, ayakları üzerinde durmakta zorlanan, 'yetişkinliğe' geçemeyen, kaygı ve korkularla geçiren bir gençlik. En önemlisi de bunları çözmek için bütüncül bir gençlik politikasına sahip değil Türkiye. Hamaset dışında gençlik sorunlarının siyasi alanda tartışıldığını maalesef göremiyoruz (Lüküslü, 2020).

Bu kuşakla irtibat kurmak istiyorsak onlarla aynı dili konuşmayı başarmamız gerekiyor. Onlara parmak sallayarak, kafa tutarak davranışlarını düzeltmek mümkün değil. Psikolojik olgunlaşmayı, sağlamlığı, dayanıklılığı öğretmek gerekiyor. Son derece konformist bir kuşak ve son derece de benmerkezci bir kuşak. Dünyayı kendi etrafında dönüyor gibi görüyorlar. Zekiler, duygusal olarak da zekiler ama dayanıklılık ve doyum erteleme becerilerinin geliştirilmesine ihtiyaçları var (Tahran, 2020).

Yeni fikirler ve düşünceler geliştirerek kendilerini görünür kılmak istiyorlar. Yeni bir anlayış, yeni bir yaklaşım, yeni bir ruh, yeni bir "kültür hareketi", yeni bir seferberlik başlatarak bu kuşağı anlamaya çalışmalıyız. İnternet, sosyal medya, kahve, hazır gıda, dışarıda yemek ve bilgisayar oyunu gibi bağımlılıkları var. Aidiyetleri yok. Aileleri ve arkadaşlarıyla bağları çok zayıf, kalabalıkta kaybolmak istercesine hareket ediyorlar. Dünya vatandaşı olmayı hedefliyorlar. Dinlere ve ideolojilere karşı soğuklar. Ama hayvan, çevre ve insan haklarına karşı hassaslar. Dolayısıyla, geleneksel siyaset modellerini değiştirebilecek ve dünyanın karşı karşıya olduğu sorunlara çözüm üretebilecek bir iradeye evrilebileceği gibi, basit bir ilgisizliğe de dönüşebilir (Adhoc, 2020: 97). Artık katılım mekanizmaları değişti, gelişen ve değişen imkanlar dünyasında yeni şeyler üretmek zorundayız. Onları da katılımcı bir politikayla bu yeniden üretime dahil etmeliyiz.

Yeni nesli yalnızca tanımak değil, anlamak ve bu anlayış doğrultusunda yeni bir siyasi yaklaşım üretmek hayati önem taşıyor. Z kuşağı, onu oluşturan bireyler de dahil olmak üzere, herkesin yaşayarak öğrendiği, her geçen gün yeni değer önermeleriyle kendini tanımlayan ve dolayısıyla hakkında kesin yargılara varmayı epey zorlaştıran bir dinamiğe sahip (www.stratejico.com, 2021).

Z kuşağını anlamak için sadece bu tanım başlı başına yeterdir: "Toplumsal değişimin açtığı yaralar ve kıyamet senaryolarının ortasında yaşanan bir gençlik." Hal böyle olunca onları sadece dinlemeliyiz, konuşmadan dinlemeliyiz. Aksi takdirde gençlik, çözüldükçe, küçülerek gruplara ayrıldıkça, birlik ve bütünlüğünü kaybettikçe toplum hayatı da buna paralel olarak şu

veya bu tarzda değişir. Buna göre, zaman içinde gençler, zlmeye ve toplumsal yalnızlıklara, iktisadi ve ahlaki problemlere kaynak olmaktadır. Peki gençleri bu durumdan kurtarmak kimin vazifesidir?

KAYNAKÇA

- Arslan, Y. (2020), *Doğru Bir Politika Üretmezsek Z Kuşağı Kayıp Bir Kuşak Olacak*, <http://www.lacivertdergi.com/dosya/2020/09/28/dogru-bir-politika-uretmezsek-z-kusagi-kayip-kusak-olacak>, (Erişim tarihi: 21.12.2020).
- Aksoy, A. Deniz, (2022), *İklim Kriziyle Mücadelede Neden Z Kuşağını Örnek Almalıyız?*, (2022), <https://ekoIQ.com/2022/02/iklim-kriziyle-mu%CC%88cadelede-neden-z-kusagini-ornek-almaliyiz/>, (Erişim Tarihi: 26.09.2022).
- Cynamon B. Z., Fazzari, S. M., & Setterfield, M. (2013), *Understanding the great recession. After the Great Recession*. New York: Cambridge University Press.
- Çotuksöken, B. (2020). Çok Krizli Kuşak. *Akademi, iş dünyası ve Popüler Kültür Dergisi*, 5(1), 97-98.
- Ergür, G, (2020), “Z Kuşağı Bize Ne Söylüyor?”, <http://www.lacivertdergi.com/dosya/2020/10/01/z-kusagi-bize-ne-soyluyor>, (Erişim Tarihi: 21.12.2020).
- Goodwin, M, (2020). *Will Gen Z recover from Covid?*, <https://unherd.com/2020/04/will-gen-z-recover-from-covid/>, (Erişim Tarihi: 10.12.2020).
- Goodwin, M, (2020). *Meet the Zoomer Generation*, <https://engelsbergideas.com/essays/meet-the-zoomer-generation>, (Erişim Tarihi: 10.12.2020).
- İNDYTÜRK, 2021, *Günümüz Popüler Başlıklarından Biri Z Kuşağı*, <https://www.indyTurk.com/node/335011/t%C3%BCrki%CC%87yeden-sesler/z-ku%C5%9Fa%C4%9F%C4%B1n%C4%B1-anlamayan-siyaset%C3%A7iler-%C3%B6n%C3%BCm%C3%BCzdeki-se%C3%A7imleri-kazanamayacak>, (Erişim Tarihi: 08.10.2021).
- Küçükbaşoğlu, Z. (2021). *Z'nin Siyaseti*, İstanbul: Motto Yayınevi
- Lüküslü, D, (2020). *Yaşadıkları En Büyük Sorun Saygı Görememeleri*, <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-53250029>, (Erişim Tarihi: 21.12.2020).
- METROPOLL, (2021), *Türkiye'nin nabzı Temmuz 2021*, <http://www.metropoll.com.tr/arastirmalar/turkiyenin-nabzi-17>, (Erişim Tarihi: 08.10.2021).
- Sarıbay A. Yaşar. (2000), “Yirmibirinci Yüzyıla Doğru Global Kapitalizm, Oryantalizm, Yerlilik”, *Global ve Yerel Eksende Türkiye*, (der. E. Fuat Keyman ve Ali Yaşar Sarıbay), İstanbul: Alfa Yayınları.
- Smith, E, (2020), “Beware ‘confident’ predictions when it comes to Covid-19”, <https://www.spearswms.com/matthew-goodwin-covid-spears/>, (Erişim Tarihi: 17.12.2020).
- STRATEJİCO, (2021), *Z Kuşağı ve Siyaset*, <http://www.stratejico.com>, (Erişim Tarihi: 08.10.2021).
- Şenaslan, A. (2019), *Türkiye Siyasetinin Güncel Gençlik Politikaları: Parti Teşkilatları, Belediyeler ve Gençliğin Mobilizasyonu*, Ankara: Gece Yayınevi
- Şenaslan, A. (2021), “Zoomerlerin İktidar Belirleme Gücü”, <https://www.dirilispostasi.com/makale/6339185/abdullah-senaslan-zoomerlerin-iktidar-belirleme-gucu>, (Erişim Tarihi: 08.10.2021).

- Tarhan, N. (2020), *Z Kuşığı Siyaseti Etkileme Gücünde mi?* <https://uskudar.edu.tr/tr/icerik/5768/z-kusagi-siyaseti-etkileme-gucunde-mi>, (Erişim Tarihi: 21.12.2020).
- TÜİK, (2020), *İstatistiklerle Gençlik*, <http://data.tuik.gov.tr> , (Erişim Tarihi: 02.06.2022).
- Varol, M. Çelik. (2019). Kavram ve Kuramlarıyla Marshall McLuhan'a Bakış: Günümüzün Egemen Medya Araçları Ekseninde Bir Değerlendirme. *International Journal of Cultural and Social Studies (IntJCSS)* 5(1), 137-158.

